

KLASA: 602-04/13-01/02
URBROJ: 2170-57-01-13-374
Rijeka, 17. prosinca 2013.

Na temelju članka 59. Statuta Sveučilišta u Rijeci (pročišćeni tekst od 10. prosinca 2008.) i članka 8. i 20. Pravilnika o izdavačkoj djelatnosti Sveučilišta u Rijeci (17. siječnja 2013.), a na prijedlog Povjerenstva za izdavačku djelatnost, nakon provedene javne rasprave, Senat Sveučilišta u Rijeci na svojoj 59. sjednici održanoj dana 17. prosinca 2013. godine, donosi sljedeću

ODLUKU
O USVAJANJU IZDAVAČKOG STANDARDA SVEUČILIŠTA U RIJECI

I.

Usvaja se prijedlog Izdavačkog standarda Sveučilišta u Rijeci te se donose Izdavački standardi koji su sastavni dio ove Odluke.

II.

Izdavački standardi Sveučilišta u Rijeci objavit će se na mrežnim stranicama Sveučilišta u Rijeci i na Intranet portalu Sveučilišta u Rijeci.

III.

Povjerenstvo za izdavačku, odnosno Radna skupina za izradu izdavačkog standarda razmotrit će komentare Odjela za matematiku i ugraditi ih u Izdavački standard Sveučilišta u Rijeci.

IV.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

REKTOR
Prof. dr. sc. Pero Lučin

Dostaviti:

- Povjerenstvu za izdavačku djelatnost Sveučilišta u Rijeci
- sastavnicama Sveučilišta u Rijeci
- pismohrani, ovdje

IZDAVAČKI STANDARD SVEUČILIŠTA U RIJECI

IZRADILA RADNA SKUPINA

dr. sc. Lada Badurina, red. prof.

dr. sc. Marija Brala Vukanović, red. prof.

dr. sc. Mihaela Matešić, doc.

dr. sc. Kristian Novak, v. asistent

Sadržaj

- I. [Uvod](#)
- II. [Jezik i pravopis](#)
- III. [Pisanje bibliografskih jedinica](#)
 - a. [Bibliografska jedinica za knjigu](#)
 - b. [Bibliografska jedinica za doktorsku disertaciju](#)
 - c. [Bibliografska jedinica za raspravu ili članak u časopisu \(tjednim ili dnevnim novinama\), zborniku radova, odnosno knjizi zborničkoga tipa, sažetak u knjižici sažetaka itd.](#)
 - d. [Bibliografski podaci za e-izdanja, odnosno za izvore objavljene u/na elektroničkim medijima](#)
 - e. [Bibliografske jedinice s više autora](#)
 - f. [Abecedni popisi bibliografskih jedinica](#)
 - g. [Opća napomena o pisanju naslova knjiga, dijelova knjiga, članaka itd.](#)
- IV. [Citiranje \(navođenje\) i parafraziranje](#)
 - a. [Napomene o uvrštavanju citata iz drugog jezika](#)
- V. [Glosiranje](#)
- VI. [Uputnice](#)
- VII. [Bilješke](#)
- VIII. [Isticanja u tekstu](#)
 - a. [Napomene o uporabi različitih tipova slova](#)
- IX. [Obrojčavanje dijelova teksta](#)
- X. [Tablični i slikovni prilozi](#)
- XI. [Napomene o uporabi kratica](#)
- XII. [O opremi znanstvenoga članka i knjige](#)
- XIII. [Zaštita intelektualnog vlasništva i autorska prava](#)
- XIV. [Zaključak](#)

I. Uvod

Ovim se dokumentom želi pridonijeti stvaranju jedinstvenoga standarda u pripremi rukopisa za izdanja Sveučilišta u Rijeci, i to uz uvažavanje izdavačkih praksi u različitim znanstvenim područjima. Osnovne smjernice koje se u njemu donose namijenjene su autorima i/ili lektorima odnosno urednicima sveučilišnih izdanja.

Ovim se dokumentom ne određuju tehničke značajke rukopisa niti se zadire u pitanja grafičkog dizajna (npr. odabir tipa i veličine fonta, širine margina, *žive glave* i sl.). To je predmet tehničkog uređenja izdanja (knjige, zbornika, časopisa i dr.) i definira se posebnim dokumentom.

Ovim se dokumentom ne utvrđuje izgled i sadržaj naslovnice te obvezatne sastavnice pojedinih akademskih radova (npr. seminarskih radova, završnih radova, diplomskih radova, doktorskih disertacija). To se definira posebnim uputama, koje se mogu donijeti na razini pojedinih fakulteta, odsjeka ili Sveučilišta u cjelini.

Ovim se dokumentom ne utvrđuje sadržaj i obvezatni dijelovi pojedinih sveučilišnih izdanja (znanstvenih knjiga/monografija, sveučilišnih udžbenika itd.). To je u ingerenciji autora, a potom i urednika i recenzenata svakog pojedinog izdanja.

II. Jezik i pravopis

Očekuje se usklađenost rukopisa sa standardnojezičnim normama jezika na kojemu je napisan. Autor teksta i/ili izdavač dužni su priskrbiti potvrdu o obavljenoj lekturi koju potpisuje lektor.

Očekuje se pravopisna ujednačenost rukopisa/izdanja. Za tekstove pisane na hrvatskome jeziku ne propisuje se uporaba određene pravopisne knjige, ali se preporučuje dosljedna provedba odabranih pravopisnih rješenja (npr. ako *podaci*, onda i *zadaci*, *zalisci*, *gubici*; ako *zadatci*, onda i *izvadci*, *podatci*, *gubitci*, *umetci* i sl.; ako *istrebljenje* onda i *brežuljak*, *okrepa*, *pogreška*; ako *pogrješka*, onda i *vrjednovanje*, *upotrjeba*, *povrjeda* i sl.; ako *nećemo*, *nećete*, *neće*, onda i *neću*; ako *ne ću*, onda i *ne ćeš*, *ne će*, *ne ćemo* itd.).

Iznimno, od dosljedne se primjene pravopisnog odabira može odustati, uvijek zbog semantičkih (značenjskih) razloga. Recimo, autor koji se odluči za pisanje *podaci*, *zadaci* i sl., može ustrajati na pisanju npr. *usadci* umjesto *usaci* (prema *usadak*).

III. Pisanje bibliografskih jedinica

Ne postoji jedan, općeprihvaćen način navođenja bibliografskih jedinica. Za većinu struka već postoje uvriježeni izdavački standardi (npr. za humanističke znanosti najčešće MLA ili *Chicago Manual of Style*, za društvene znanosti APA, za biomedicinu i medicinu AMA, za matematiku AMS, za fiziku AIP, za kemiju ACS itd.). Temeljna je preporuka da se autori pridržavaju standarda uspostavljena u pojedinim strukama.

Ovdje se nudi nekoliko modela, koji se mogu dodatno prilagođavati ovisno o konkretnim potrebama. Modeli koji se navode mogu biti od pomoći pri oblikovanju konkretnog teksta.

Važno je jednom odabran model dosljedno primjenjivati u cijelome tekstu i/ili knjizi.

U znanstvenome tekstu postoji dvojaka potreba navođenja potpunih bibliografskih jedinica. U pripadajućem popisu literature one se navode obično abecednim poretkom; o takvu njihovu uređivanju v. [III. f](#). Sama struktura bibliografskih jedinica i njihovo navođenje u tijelu teksta opisano je u [III. a](#) (bibliografska jedinica za knjigu), [III. b](#) (bibliografska jedinica za doktorsku disertaciju), [III. c](#) (bibliografska jedinica za raspravu ili članak) i [III. d](#) (bibliografska jedinica za e-izdanja i izvore objavljene u/na elektroničkim medijima).

a. Bibliografska jedinica za knjigu

Bibliografska jedinica za knjigu sadrži ove podatke: autor (ili autori), naslov knjige, mjesto izdanja, izdavač, godina izdanja. Podnaslov se (ako postoji) od naslova odvaja dvotočkom i piše velikim početnim slovom. Uz prevedena se djela nakon naslova navodi ime i prezime prevodioca. U ponovljenim se izdanjima uz godinu piše i redni broj izdanja (bilo riječima neposredno iza naslova ili u eksponentu lijevo od godine izdanja).

Broj podataka i način njihova odjeljivanja varira, a osnovni se podaci obično navode redosljedom (1) **autor, naslov, izdavač, mjesto izdanja, godina**

izdanja ili redosljedom (2) **autor, naslov, mjesto izdanja, izdavač, godina izdanja.**

a) podaci se unutar bibliografske jedinice odvajaju zarezima:

Radmila Matejčić, *Kako čitati grad: Rijeka jučer, danas*, Izdavački centar Rijeka, Rijeka, 1988.

Josip Hamm, *Staroslavenska gramatika*, četvrto izdanje, Školska knjiga, Zagreb, 1974.

Robert-Alain de Beaugrande, Wolfgang Ulrich Dressler, *Uvod u lingvistiku teksta*, prevela Nikolina Palašić, Disput, Zagreb, 2010.

b) podaci se unutar bibliografske jedinice odvajaju točkama; između mjesta izdanja i izdavača i/ili između autora i naslova može se pisati dvotočka; ime se i prezime prevodioca od naslova odvoja zarezom:

Radmila Matejčić. *Kako čitati grad: Rijeka jučer, danas*. Izdavački centar Rijeka. Rijeka. 1988.

Josip Hamm: *Staroslavenska gramatika*. Zagreb: Školska knjiga ⁴1974.

Robert-Alain de Beaugrande, Wolfgang Ulrich Dressler. *Uvod u lingvistiku teksta*, prevela Nikolina Palašić. Zagreb: Disput. 2010.

Za inozemna izdanja koja se tiskaju u više mjesta, u više zemalja često nije moguće jednoznačno utvrditi mjesto/zemlju izdanja. Stoga podatak o mjestu izdanja u bibliografskoj jedinici može izostati. Za takve je publikacije bitan podatak o izdavaču:

R. M. Ritter. *The Oxford Guide to Style*. Oxford University Press. 2002.

(Mjesta izdanja: Oxford, New York, Auckland, Bangkok, Buenos Aires, Cape Town, Chennai, Hong Kong, Melbourne, Mexico City, Nairobi, Tokyo, Toronto itd.)

Za izdanja koja se pojavljuju u pretisku, navode se obje godine izdanja:

Josip Partaš, *Pravopis jezika ilirskoga*, Zagreb, 1850, pretisak Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2002.

ili

Josip Partaš: *Pravopis jezika ilirskoga*. Zagreb. 1850. Pretisak Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. 2002.

U nekim izdanjima nije istaknut podatak o autoru (autorima) i/ili uredniku (urednicima):

The Chicago Manual of Style: The Essential Guide for Writers, Editors and Publishers, The University of Chicago Press, ¹⁴1993.

b. Bibliografska jedinica za doktorsku disertaciju

Za neobjavljene doktorske disertacije (ili magistarske radnje) uz ime i prezime autora i naslov navodi se podatak o tipu rada (doktorska disertacija, magistarska radnja), sveučilište/fakultet na kojemu je disertacija (magistarska radnja) obranjena te mjesto i godina njezine predaje/obrane:

Ivo Švel, *Reumatoidni artritis u dječjoj dobi*, doktorska disertacija, Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 1959.

ili

Ivo Švel. *Reumatoidni artritis u dječjoj dobi*. Doktorska disertacija. Rijeka: Medicinski fakultet. 1959.

c. Bibliografska jedinica za raspravu ili članak u časopisu (tjednim ili dnevnim novinama), zborniku radova, odnosno knjizi zborničkoga tipa, sažetak u knjižici sažetaka itd.

Bibliografska jedinica za raspravu ili članak sadrži ove podatke: autor (ili autori), naslov rasprave ili članka, naziv časopisa, zbornika, tjednih ili dnevnih novina i sl., godište (obično rimska brojka) i broj (arapska brojka), raspon stranica, godina izdanja (i datum izdanja za novine), mjesto izdanja, izdavač. Podnaslov se (ako postoji) od naslova odvaja dvotočkom i piše velikim početnim slovom. Uz prevedene se tekstove nakon naslova navodi ime i prezime prevodioca.

Broj podataka i način njihova odjeljivanja varira, a osnovni se podaci obično navode redosljedom (1) **autor, naslov, naziv časopisa/zbornika/tjednih ili dnevnih novina, urednik, godište i/ili broj, raspon stranica, godina (datum) izdanja, mjesto izdanja, izdavač** ili redosljedom (2) **autor, naslov, naziv časopisa/zbornika/tjednih ili dnevnih novina, urednik, godište (godina izdanja) i/ili broj, raspon stranica, mjesto izdanja, godina (datum) izdanja**, odnosno redosljedom (3) **autor, naslov, naziv časopisa/zbornika/tjednih ili dnevnih novina, godište (godina izdanja) i/ili broj, mjesto izdanja, raspon stranica**.

Ako se na izdanju i godište i broj navode arapskim brojkama, uz oznake se godišta i broja, odnosno sveska mogu pisati kratice *god.*, *br.* i *sv.* Uz oznake se stranice ili raspona stranica može pisati kratica *str.*

a) podaci se unutar bibliografske jedinice odvajaju zarezima:

članak u časopisu:

Ivan Devčić, „Dostojevski u očima Berdjajeva“, *Riječki teološki časopis*, god. 14, br. 1(27), str. 213–266, 2006, Rijeka.

ili

Ivan Devčić, „Dostojevski u očima Berdjajeva“, *Riječki teološki časopis*, god. 14, br. 1(27), str. 213–266, Rijeka, 2006.

ili

Ivan Devčić, „Dostojevski u očima Berdjajeva“, *Riječki teološki časopis*, god. 14, br. 1(27), 2006, 213–266, Rijeka.

članak u zborniku/knjizi zborničkoga tipa:

Josip Silić, „Kako se uspostavlja veza gramatičkoga značenja s leksičkim značenjem?“, *Zbornik radova Riječki filološki dani 6*, ur. Ines Srdoč-Konestra i Silvana Vranić, str. 71–78, 2006, Rijeka, Filozofski fakultet u Rijeci.

ili

Josip Silić, „Kako se uspostavlja veza gramatičkoga značenja s leksičkim značenjem?“, *Zbornik radova Riječki filološki dani 6*, ur. Ines Srdoč-Konestra i Silvana Vranić, 71–78, Rijeka, 2006.

ili

Josip Silić, „Kako se uspostavlja veza gramatičkoga značenja s leksičkim značenjem?“, *Zbornik radova Riječki filološki dani 6*, ur. Ines Srdoč-Konestra i Silvana Vranić, Rijeka, 2006, 71–78.

članak u novinama:

Dalibor Brozović, „Pravopisi i slovopisi u hrvatskoj povijesti“, *Vijenac* IX, br. 184, str. 10, 22. ožujka 2001, Zagreb, Matica hrvatska.

ili

Dalibor Brozović, „Pravopisi i slovopisi u hrvatskoj povijesti“, *Vijenac* IX, br. 184, str. 10, Zagreb, 22. ožujka 2001.

ili

Dalibor Brozović, „Pravopisi i slovopisi u hrvatskoj povijesti“, *Vijenac* IX (2001), br. 184, str. 10.

sažetak u knjižici sažetaka:

Maria Cichońska, „O graničnim sintaktičko-semantičkim pojavama: katafori, apoziciji i anafori na osnovi hrvatskoga i drugih slavenskih jezika“, *Peti hrvatski slavistički kongres, Zbornik sažetaka*, ur. Marija Turk, Rijeka, 2010, str. 44–45.

ili

Maria Cichońska, „O graničnim sintaktičko-semantičkim pojavama: katafori, apoziciji i anafori na osnovi hrvatskoga i drugih slavenskih jezika“, *Peti hrvatski slavistički kongres, Zbornik sažetaka*, ur. Marija Turk, 2010, str. 44–45, Rijeka.

- b) podaci se unutar bibliografske jedinice odvajaju točkama; između naziva časopisa i godišta ne piše se nikakav interpunkcijski znak, a između godišta i broja piše se zarez, oznaka se stranice ili stranica od godišta ili broja odvaja zarezom ili dvotočkom (tada bez kratice *str.*); između mjesta izdanja i izdavača i/ili između autora i naslova može se pisati dvotočka; ime se i prezime prevodioca od naslova rasprave ili članka odvaja zarezom:

članak u časopisu:

Ivan Devčić. „Dostojevski u očima Berdjajeva“. *Riječki teološki časopis* god. 14, br. 1(27): 213–266. 2006. Rijeka.

ili

Ivan Devčić. „Dostojevski u očima Berdjajeva“. *Riječki teološki časopis* god. 14, br. 1(27): 213–266. Rijeka. 2006.

ili

Ivan Devčić. „Dostojevski u očima Berdjajeva“. *Riječki teološki časopis* god. 14, br. 1(27). 2006. str. 213–266. Rijeka.

članak u zborniku/knjizi zborničkoga tipa:

Josip Silić. „Kako se uspostavlja veza gramatičkoga značenja s leksičkim značenjem?“. *Zbornik radova Riječki filološki dani 6*, ur. Ines Srdoč-Konestra i Silvana Vranić. 2006: 71–78. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci.

ili

Josip Silić. „Kako se uspostavlja veza gramatičkoga značenja s leksičkim značenjem?“. *Zbornik radova Riječki filološki dani 6*, ur. Ines Srdoč-Konestra i Silvana Vranić. 2006: 71–78. Rijeka.

ili

Josip Silić. „Kako se uspostavlja veza gramatičkoga značenja s leksičkim značenjem?“. *Zbornik radova Riječki filološki dani 6*, ur. Ines Srdoč-Konestra i Silvana Vranić. 2006: 71–78.

članak u novinama:

Dalibor Brozović. „Pravopisi i slovopisi u hrvatskoj povijesti“. *Vijenac* IX, 184: 10, 22. ožujka 2001. Zagreb. Matica hrvatska.

ili

Dalibor Brozović. „Pravopisi i slovopisi u hrvatskoj povijesti“. *Vijenac* IX, 184: 10. Zagreb. 22. ožujka 2001.

ili

Dalibor Brozović, „Pravopisi i slovopisi u hrvatskoj povijesti“, *Vijenac* IX (2001), 184: 10.

sažetak u knjižici sažetaka:

Maria Cichońska. „O graničnim sintaktičko-semantičkim pojavama: katafori, apoziciji i anafori na osnovi hrvatskoga i drugih slavenskih jezika“. *Peti hrvatski slavistički kongres. Zbornik sažetaka*, ur. Marija Turk. 2010: 44–45. Rijeka.

ili

Maria Cichońska: „O graničnim sintaktičko-semantičkim pojavama: katafori, apoziciji i anafori na osnovi hrvatskoga i drugih slavenskih jezika“. *Peti hrvatski slavistički kongres. Zbornik sažetaka*, ur. Marija Turk. 2010: 44–45.

Puni naziv časopisa može se zamijeniti uobičajenom kraticom za njegov naziv:

J. Parnis, V. Montana, I. Delgado-Martinez, V. Matyash, V. Parpura, H. Kettenmann, I. Sekler, C. Nolte, „Mitochondrial exchanger NCLX plays a major role in the intracellular Ca²⁺ signaling, gliotransmission and proliferation of astrocytes“, *J Neurosci* 2013, 33, 7206–7219.

(puni naziv časopisa: *The Journal of Neuroscience*)

H-S. Kim, V. Montana, H-J. Jang, V. Parpura, J. Kim, „Epigallocatechin-gallate (EGCG) stimulates autophagy in vascular endothelial cells: A potential role for reducing lipid accumulation“, *J Biol Chem*, 2013, 288, 22693–22705.

(puni naziv časopisa: *The Journal of Biological Chemistry*)

Posebni otisci iz časopisa i zbornika označavaju se kraticom *P. o.* ispred naziva publikacije:

Lujo Margetić, „Litisdenuncijacija ranoga postklasičnog doba“, *P. o. Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, 37, 1987, 679–695.

d. Bibliografski podaci za e-izdanja, odnosno za izvore objavljene u/na elektroničkim medijima

Bibliografska jedinica za e-izdanje sadrži iste podatke kao bibliografska jedinica za knjigu ili članak te podatak da je riječ o e-izdanju. Taj se podatak navodi bilo na kraju bibliografske jedinice bilo iza naslova, prije podatka o izdavaču i godini izdanja:

Thomas Fasano, *MLA: A Concise Guide to MLA Style and Documentation*, Coyote Canyon Press, 2009, e- izdanje (Kindle Edition).

ili

Thomas Fasano. *MLA: A Concise Guide to MLA Style and Documentation*. Kindle Edition. Coyote Canyon Press. 2009.

Bibliografska jedinica za tekst objavljen na CD-ROM-u sadrži iste podatke kao bibliografska jedinica za knjigu ili članak te podatak o mediju na kojem je tekst objavljen (CD-ROM). Taj se podatak navodi bilo na kraju bibliografske jedinice bilo iza naslova, prije podatka o izdavaču i godini izdanja:

Vladimir Anić, *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*, Novi Liber, Zagreb, 2003, CD-ROM.

ili

Vladimir Anić, *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*, CD-ROM, Novi Liber, Zagreb, 2003.

ili

Vladimir Anić. *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*. CD-ROM. Zagreb: Novi Liber, 2003.

Bibliografska jedinica za izvore objavljene na internetskim (mrežnim) stranicama sadrži ove podatke: autor (autori) ili urednik, naslov teksta, naslov stranice, izdavač, datum objavljivanja ili zadnje revizije stranice, adresa stranice – URL (obično u izlomljenim zagrada; ako je adresa ujedno i hipertekstna veza, podcrtana je i jasno se izdvaja iz okolnog teksta, pa zagrade izostaju), datum zadnjeg posjeta. Broj podataka ovisi o tipu dokumenta (članak objavljen u elektroničkom časopisu ili na autorovim osobnim stranicama, knjiga, podaci objavljeni na internetskoj stranici bez oznake autorstva i dr.), a i način njihova odjeljivanja može varirati

a) podaci se unutar bibliografske jedinice odvajaju zarezima:

Robert-Alain de Beaugrande, Wolfgang Ulrich Dressler, *Introduction to Text Linguistics*, 1981, digitally reformatted 2002, http://beaugrande.com/introduction_to_text_linguistics.htm, posjet 5. listopada 2013.

„Predstavljena internetska izdanja leksikografskoga zavoda“, *Leksikografski zavod Miroslav Krleža*, objavljeno 23. rujna 2013, <http://www.lzmk.hr/hr/vijesti-zavoda/1311-predstavljena-internetska-izdanja-leksikografskoga-zavoda>, posjet 15. listopada 2013.

b) podaci se unutar bibliografske jedinice odvajaju točkama:

Robert-Alain de Beaugrande, Wolfgang Ulrich Dressler. *Introduction to Text Linguistics*. 1981. Digitally reformatted 2002. <http://beaugrande.com/introduction_to_text_linguistics.htm>. Posjet 5. listopada 2013.

„Predstavljena internetska izdanja leksikografskoga zavoda“. *Leksikografski zavod Miroslav Krleža*. Objavljeno 23. rujna 2013. <<http://www.lzmk.hr/hr/vijesti-zavoda/1311-predstavljena-internetska-izdanja-leksikografskoga-zavoda>>. Posjet 15. listopada 2013.

Bibliografska jedinica za mrežnu stranicu anonimnog autora ili autora potpisanog pseudonimom, nadimkom i sl. (npr. mrežne stranice portala, blogova i sl.) sastoje se samo od adrese stranice (poveznice) i datuma posjeta:

<http://basic-croatian.blogspot.com/p/grammar-summary-prepositions.html>, posjet 19. listopada 2013.

ili

<<http://basic-croatian.blogspot.com/p/grammar-summary-prepositions.html>>. Posjet 19. listopada 2013.

e. Bibliografske jedinice s više autora

Knjige, rasprave, članci, sažeci mogu imati i više autora. Pri navođenju se poštuje redoslijed naveden u izdanju (neovisno o abecednom poretku prezimena autora):

Robert-Alain de Beaugrande, Wolfgang Ulrich Dressler. *Uvod u lingvistiku teksta*, prevela Nikolina Palašić. Zagreb: Disput. 2010.

Josip Silić, Ivo Pranjković, *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*, Školska knjiga, Zagreb, 2005.

Ako su autorstvo supotpisuju tri ili više autora, može se – umjesto nizanja svih imena – uz ime i prezime prvoga napisati *i dr.* (i drugi), odnosno latinska kratica *et al.* (*et alii* – 'i drugi'):

U knjigama zborničkoga tipa, odnosno u knjigama koje supotpisuje više autora umjesto nizanja imena autora može se navesti samo ime (ili imena) urednika, uz koje dolazi – u zagradama ili odijeljena zarezima – oznaka *ur.*:

Andelko Badurina (ur.). *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, ⁵2006.

Ime (ili inicijal imena) i prezime urednika može doći i iza naslova knjige/zbornika:

Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva, uredio Anđelko Badurina, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, ⁵2006.

f. Abecedni popisi bibliografskih jedinica

U abecednim popisima bibliografskih jedinica (u popisima literature, popisima izvora i sl.) podaci se uobičajeno navode u izmijenjenom redosljedju

- a) prezime autora dolazi na prvome mjestu, a vlastito se ime (ili inicijal imena) od prezimena odvaja zarezom:

Adamčik, Bruno, „Novi kantual i priručnik za orguljaše“, *Sv. Cecilija*, sv. 5, 1931, 170–171.

Peran, Ivo, „Sjećanja na fra Bernardina Sokola“, *Riječki teološki časopis*, br. 1, 1993, 149–154.

Riman, Marija, *Hrvatski skladatelj o. Kamilo Kolb*, Knjiga 1 i 2, Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Rijeka, 2000.

Županović, Lovro, *Stoljeća hrvatske glazbe*, Školska knjiga, Zagreb, 1980.

Ako je riječ o suautorskom djelu, moguće je sva imena svih autora pisati u inverznom (obrnutom) redosljedju (prezime, ime) ili se inverzno piše samo ime i prezime prvoga. Ako se imena svih autora pišu inverzno, poželjno je u nizanju umjesto zareza rabiti koji drugi interpunkcijski znak (točku-zarez ili crtu s obiju strana odijeljenu bjelinama):

Cuculić, Marijana; Arbanas, Željko; Deluka-Tibljaš, Aleksandra, „Deformacijske značajke nevezanih zrnatih materijala“, *Zbornik radova 12*, ur. Zorko Kos, Građevinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2009, str. 231–253.

ili

Cuculić, Marijana – Arbanas, Željko – Deluka-Tibljaš, Aleksandra, „Deformacijske značajke nevezanih zrnatih materijala“, *Zbornik radova 12*, ur. Zorko Kos, Građevinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2009, str. 231–253.

ili

Cuculić, Marijana, Željko Arbanas, Aleksandra Deluka-Tibljaš, „Deformacijske značajke nevezanih zrnatih materijala“, *Zbornik radova 12*, ur. Zorko Kos, Građevinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2009, str. 231–253.

b) godina se izdanja može pisati – u zagradama ili odijeljena zarezima – odmah iza podataka o autoru ili autorima:

Bradanović, Marijan; Hoško, Franjo Emanuel (2002) *Marijin Trsat – Svetište Blažene Djevice Marije, Gospe Trsatske i Franjevački samostan na Trsatu*, Adamić i Franjevački samostan na Trsatu, Rijeka.

ili

Bradanović, Marijan; Hoško, Franjo Emanuel, 2002, *Marijin Trsat – Svetište Blažene Djevice Marije, Gospe Trsatske i Franjevački samostan na Trsatu*, Adamić i Franjevački samostan na Trsatu, Rijeka.

Ako je pojedini autor u istoj godini objavio više radova, uz godinu se pisanu uz autorovo ime – najčešće priljubljeno, bez razmaka – mogu pisati oznake *a*, *b*, *c* itd. Time se omogućuje jednoznačno navođenje bibliografskog izvora u uputnicama (v. [VI](#)):

Mencer, Ivan; Jelenc, Lara (2005a) „Postignuti rezultati u društvima nositelja certifikata ISO 9001:2000“, *Računovodstvo, revizija i financije*, 15, 11, 90–94.

Mencer, Ivan; Jelenc, Lara (2005b) „The Process Characteristics from the Perspective of Strategy and Quality in Croatian North Adriatic Water Supply Firms“, *The Business Review*, 4, 4, 180–190.

Ako se u popisu bibliografskih jedinica nalazi više jedinica istoga autora, one se slažu bilo abecednim redom naslova (ako naslov dolazi odmah iza imena autora) bilo kronološkim redom objavljivanja (ako godina izdanja prethodi naslovu):

Margetić, L., „Knjige riječkih notara: nezaobilazno vrelo riječke pravne povijesti“, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 15, 1994, 1–13.

Margetić, L., „Litisdenucijacija ranoga postklasičnog doba“, P. o. *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, 37, 1987, 679–695.

Margetić, L., „Nasljedno pravo descendenata po srednjovjekovnim statutima Šibenika, Paga, Brača i Hvara“, P. o. *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, 3, 1972, 339–366.

ili

Margetić, L., 1972, „Nasljedno pravo descendenata po srednjovjekovnim statutima Šibenika, Paga, Brača i Hvara“, P. o.: *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, 3, 339–366.

Margetić, L., 1987, „Litisdenucijacija ranoga postklasičnog doba, P. o. *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, 37, 679–695.

Margetić, L., 1994, „Knjige riječkih notara: nezaobilazno vrelo riječke pravne povijesti“, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 15, 1–13.

Bibliografske jedinice bez imena autora ili urednika u abecedni se popis unose s obzirom na prvu riječ naslova.

U abecednim popisima svaka bibliografska jedinica zaseban je odlomak. Radi veće preglednosti uobičajeno je da se u odlomku svi reci osim prvoga pišu uvučeno (tzv. viseći stil u oblikovanju odlomaka):

Basan, Robert; Rubeša, Domagoj; Franulović, Marina; Križan, Božidar, 2010, „A novel approach to the estimation of strain life fatigue parameters“, *10th International Fatigue Congress – FATIGUE*, ur. P. Lukaš, Brno, Elsevier BV, str. 417–426.

Čanadija, Marko; Brčić, Marino; Brnić, Josip, 2013, „Bending behaviour of single-layered graphene nanosheets with vacancy defects“, *Engeneering Review*, vol. 33, br. 1, str. 9–14.

g. Opća napomena o pisanju naslova knjiga, dijelova knjiga, članaka itd.

Naslovi se samostalnih izdanja (naslovi knjiga, nazivi časopisa, novina itd.) obično pišu nakošenim slovima (kurzivom, italikom). Ako je prethodno dio naslova bio pisan nakošenim slovima, taj se dio piše uspravnim slovima (v. i [VIII. a](#)):

Rječnik i komentar Balada Petrice Kerempuha Miroslava Krleže

(naslov knjige)

Dijelovi se knjiga (poglavlja), naslovi priloga u časopisima, zbornicima radova, dnevnim ili tjednim novinama obično pišu u navodnicima.

IV. Citiranje (navođenje) i parafraziranje

Citirati se mogu dijelovi tuđega teksta različite dužine (pojedina riječ, skupina riječi, dio rečenice, rečenica, više rečenica, odlomak itd.).

Citat kraći od rečenice – uvijek omeđen navodnicima – uklapa se na različita mjesta u rečenicu. Ako dolazi na početku rečenice redovito se piše velikim početnim slovom, u protivnom malim (osim ako se, u skladu s pravilima o pisanju velikog početnog slova u naslovu, ne piše velikim početnim slovom). interpunkcijski znakovi koji ne pripadaju citiranome tekstu pišu se iza navodnika:

Da nema pitanja koje „raspaljuje tako strasti kao upravo pravopis“, rekao je još Vatroslav Jagić.

Supek je podsjetio na svoj sukob s Krležom: u ljeto 1969. rekao je Krleži kako „književnost ne može biti nadomjestak za moralni čin“.

Tri točke u zagradama – (...) ili [...] – znak su da je dio citiranoga teksta ispušten. Da bi se tuđi tekst mogao gramatički (sintaktički) i semantički uklopiti u rečenicu, moguće su manje intervencije, npr. unošenje dijelova koji se u izvornom tekstu na tom mjestu ne nalaze; ti se dijelovi, kao i drugi autorovi komentari – obično uz oznaku *napomena N. N.* (autorovi inicijali), *op. autora* ili sl. – stavljaju u zagrade (oble ili uglate). Također valja upozoriti na moguća isticanja koja u izvornom tekstu ne postoje (*istakao autor/istakla autorica, istakao N. N.* ili sl.):

Treba reći i to da je „normativnost (...) snažna retorička strategija kojom se ovjerovljuje autoritet i objektivnost znanstvenoga diskursa (...)“ (Dubravka Oraić-Tolić /2011/ *Akademski diskurs*).

Počevši od Platonovih sokratovskih dijaloga, „davala [je] prednost govoru kao fonetskomu fenomenu pred pismom kao znakovnim zapisom“ (kako je tvrdio Derrida).

Akademsko pismo, prema D. Oraić-Tolić, obuhvaća „ukupnu diskurzivnu aktivnost u akademskoj zajednici usmjerenu na stvaranje i pisanje teksta **bilo kojega oblika, žanra i vrijednosti**“ (istakao N. N).

Ako se navodi tekst koji je cjelovita rečenica (ili više njih), na kraju se rečenice koja mu prethodi piše dvotočka. Citirani tekst redovito počinje velikim početnim

slovom (osim ako početak nije kraćen, što se označava trotočkom u zagradama), a završava točkom (upitnikom ili uskličnikom). Citati dužine četiri retka ili kraći uklapaju se u tekst i obilježavaju navodnicima (interpunkcijski znak za rečenični kraj dolazi unutar navodnika):

Rimski državnik Katon Stariji svaki je svoj govor u senatu završavao riječima: „Uostalom, smatram da Kartagu treba razoriti.“

Iz toga govora Stjepana Radića potječe i u javnosti vjerojatno najpoznatija njegova rečenica, upućena hrvatskim političarima: „Ne srljajte kao guske u maglu!“

Ako riječi ili tekst koji se citiraju sadrže navodnike, oni se zamjenjuju polunavodnicima:

Kao i Hagege u svojoj knjizi *Zaustaviti izumiranje jezika* „o 'ugroženim jezicima' govorit ćemo u slučaju onih jezika koji će u predvidljivoj budućnosti, a najduže u trajanju jednoga ljudskog života, biti u opasnosti“.

Citati duži od četiri retka izdvajaju se u zasebni odlomak, uvučen u odnosu na ostatak teksta (veća lijeva margina). Pišu se sitnijim slogom i ne obilježavaju se navodnicima:

Pritom je potrebno ponajprije odrediti u kakvu su odnosu norma i sustav. O tome odnosu J. Silić 1983. godine u svojoj raspravi pod naslovom *Nekoliko misli o normi* kaže:

Iako norma pretpostavlja sistem (ona mora odgovarati njegovim unutarnjim zakonima), to ne znači da se normativnost jezične činjenice mora poistovjećivati sa sistemnošću jezične činjenice. Drugim riječima, jezična činjenica može zadovoljavati normu, a da ne zadovoljava sistem. Isto tako može zadovoljavati sistem, a da ne zadovoljava normu. To omogućava svojevrsnu uzajamnu nezavisnost norme i sistema.

Uz citirane se dijelove teksta (neovisno o njihovoj dužini) navodi izvor iz kojeg potječu, odnosno odakle su preuzeti. To se čini pomoću uputnica ili bilježaka (v. [VI.](#) i [VII.](#)).

Tuđi se tekst ne mora doslovce preuzimati. Tuđa se misao može i parafrazirati. I tada je važno upozoriti na izvor (autora). To se čini pomoću uputnica ili bilježaka (v. [VI.](#) i [VII.](#)).

a. Napomene o uvrštavanju citata iz drugog jezika

Citate iz tekstova na jeziku različitom od jezika rada valja donijeti prevedene na jezik rada. Ako se takvi citati prenose iz prethodno objavljene publikacije koja sadrži prijevod citiranoga teksta, dovoljno je navesti uputnicu na izvor iz kojega je prijevod preuzet. Ako je pak autor za potrebe pisanja rada sam preveo citirani ulomak, uz uputnicu na izvor potrebno je dodati napomenu *prev. a.* ili *prev. N.* (autorovi inicijali). Pritom je moguće u tekst rada uvrstiti prijevod ulomka, a isti ulomak na izvornome jeziku dati u bilješci ili pak obrnuto: u tekst rada uvrstiti ulomak na izvornome jeziku, a u bilješci njegov prijevod.

Navedene su kategorije riječi posebno zanimljive promatra li ih se kroz prizmu sljedeće pretpostavke:

Pojam prijedloga odnosi se na gramatički oblik koji prikazuje samo određene kategorije poput prostora i vremena (stoga i oblik, lokaciju i kretanje), točku gledišta, snagu, uzrok, stanje znanja, stanje stvarnosti i govorni čin u tijeku. Važno je naglasiti da prijedlozi ne mogu slobodno izraziti bilo što unutar tih konceptualnih domena, već su ograničeni na prilično određene aspekte ili kombinacije aspekata, one za koje se smatra da čine strukturu tih domena (Talmy 1983: 227, prev. a.).¹

¹ „The term preposition refers to a grammatical form. (Grammatical forms) represent only certain categories, such as space, time (hence, also form, location, and motion), perspective point, distribution of attention, force, causation, knowledge state, reality status, and the current speech event, to name some main ones. And, importantly, they are not free to express just anything within these conceptual domains, but are limited to quite particular aspects and combinations of aspects, ones that can be thought to constitute the structure of those domains“ (Talmy 1983: 227).

Navedene su kategorije riječi posebno zanimljive promatra li ih se kroz prizmu sljedeće pretpostavke:

The term preposition refers to a grammatical form. (Grammatical forms) represent only certain categories, such as space, time (hence, also form, location, and motion), perspective point, distribution of attention, force, causation, knowledge state, reality status, and the current speech event, to name some main ones. And, importantly, they are not free to express just anything within these conceptual domains, but are limited to quite particular aspects and combinations of aspects, ones that can be thought to constitute the structure of those domains (Talmy 1983: 227).¹

¹„Pojam prijedloga odnosi se na gramatički oblik koji prikazuje samo određene kategorije poput prostora i vremena (stoga i oblik, lokaciju i kretanje), točku gledišta, snagu, uzrok, stanje znanja, stanje stvarnosti i govorni čin u tijeku. Važno je naglasiti da prijedlozi ne mogu slobodno izraziti bilo što unutar tih konceptualnih domena, već su ograničeni na prilično određene aspekte ili kombinacije aspekata, one za koje se smatra da čine strukturu tih domena“ (Talmy 1983: 227, prev. M. B. V.).

Citati u tekstu i bibliografske jedinice iz jezika koji se služe nelatiničnim pismom donose se preneseni u latinično pismo (iznimno se citati i bibliografske jedinice mogu prenijeti i nelatiničnim pismom ako se radom tematizira ili kontrastira određeni jezik ili pismo):

P. G. Kacev, *Statističeskie metody issledovanija režuščega instrumenta*, Mašinostroenie, Moskva, 1974.

R. R. Kasparanskij „O sootnošenii normy i stilja“, *Problemy lingvističeskoj stilistiki*, MGPIIJ, Moskva, 1960, str. 51–54.

V. Glosiranje

Postupak glosiranja, razvijen za potrebe lingvističkih istraživanja, koristi se po potrebi i tada se bilježi na način kako je to uobičajeno u takvim raspravama:

<i>Dotrčati</i>	<i>do</i>	<i>majke</i>
*up-to-run-INF	up to	mother-GEN.F.SG
‘Run up to the mother’		

VI. Uputnice

U znanstvenim i stručnim tekstovima može se doslovno citirati ili parafrazirati tekst objavljen na drugom mjestu, odnosno može se pozivati na sadržaje objavljene u drugim izvorima. Tada se uz doslovno prepisan ili parafraziran tekst, ali i onda kad se na koji drugi način poziva ili upućuje na sadržaje iz druge knjige, članka ili sl., navodi odgovarajući podatak.

Ne postoji jedan, općeprihvaćen način upućivanja. Ovdje se navode osnovni načini koji mogu poslužiti kao modeli. Važno je jednom odabrani model dosljedno primjenjivati u cijelome tekstu i/ili knjizi.

Uputnice se mogu pisati u zagradama neposredno uz tekst na koji se vezuju, i to na dva načina

- a) navodi se prezime autora i godina izdanja (tzv. harvardski način) te po potrebi stranica (ili raspon stranica) na koju se upućuje; između prezimena autora i godine izdanja ne piše se nikakav interpunkcijski znak; između godine izdanja i stranice/stranica piše se dvotočka ili zarez:

Uljudnost se na temelju tih postavki može definirati kao sredstvo kojim netko pokazuje da je svjestan obraza druge osobe (Yule 2010: 135). Kako je uljudnost pragmalingvistička pojava, ona se ostvaruje kroz funkciju i društveno značenje jezičnih struktura, a ne kroz same strukture i uopće je snažno kulturološki uvjetovana (Cutting 2002: 51–53).

Ako u popisu bibliografskih jedinica postoje dva autora istoga prezimena, u uputnicama se, iznimno, navodi inicijal vlastitoga imena ili cijelo ime:

(Klaić, B. 2004) – Bratoljub Klaić
(Kovačević, Marina 2001: 54–58)

(Klaić, Ž. 2011) – Željko Klaić
(Kovačević, Melita 2001)

Pri upućivanju na suautorska djela prezimena se do troje autora mogu povezati crtom (bez bjelina s obje strane):

(Silić–Pranjeković 2005: 319–322) ili (Silić, Pranjeković 2005: 319–322)
(Babić–Finka–Moguš 1971) ili (Babić, Finka, Moguš 1971)

Podaci koji se nalaze u tekstu prije uputnice (npr. ime autora ili naslov djela) u uputnici se ne moraju ponavljati:

Svoj pristup proučavanju uljudnosti Brown i Levinson (1987) temelje na Goffmanovu (1967) pojmu *obraza* – slike koju u komunikaciji svatko o sebi (govornik ili slušatelj) želi održati.

Ako iza citiranog teksta koji je cjelovita rečenica (ili više njih) slijedi uputnica u zagradama, interpunkcijski znak za rečnični kraj piše se iza uputnice:

Da je raslojenost njegova doista bitna značajka, potvrđuje i ovo određenje: „Akademska pismo obuhvaća sve oblike argumentacijskoga diskursa koji se proizvode u akademskoj zajednici“ (Oraić-Tolić 2011: 139).

Upućivati se može i na pojedine dijelove istoga (dužeg) teksta, odnosno knjige:

Pretraživanjem korpusa utvrđeno je da je takvih primjera tek nekoliko, a svi su, štoviše, netipični: rabe se naime u funkciji sarkazma (usp. 6. poglavlje ovoga rada, str. 55–60).

U e-izdanjima takve uputnice mogu biti i hipertekstne poveznice.

- b) navodi se autor i naslov te po potrebi stranica (ili raspon stranica) na koju se upućuje; ako je naslov na koji se upućuje dug, može se kratiti:

Valja razlikovati pojmove *pismo* i *grafija*, pa onda i pojmove *slovo* i *grafem* (usp. D. Brozović, *Fonologija*, str. 21–24).

(puni je bibliografski podatak: Dalibor Brozović, *Fonologija hrvatskoga standardnog jezika*, Nakladni zavod Globus, Zagreb, 2007.)

Uputnica se može pisati i u posebnoj bilješci (v. [VII](#)) na dnu stranice ili na kraju teksta. Takva bilješka osim bibliografskih podataka može sadržavati i dodatna autorova obrazloženja, komentare ili kakva druga zapažanja:

S tim je u vezi zanimljiva i zabilješka J. Lorenza da „Rečina, koja uzvodno od Zvira često presuši, na dijelu nizvodno od Zvira, gdje nikad ne presušuje, nosi naziv Fiumara ili Fiumera“¹.

¹ J. Lorenz, „Die Rečina: Hydrographische Skizze“, *Programm des k. k. Obergymnasium in Fiume*, Fiume (Rijeka), 1860, str. 10. I na katastarskom planu Rijeke iz 1842. godine Zvir je označen kao *Sorgente della Fiumara*, dok na katastarskom planu Kozale iz iste godine stoji: *Zvir* (usp. V. Ekl, *Živa baština*, Izdavački centar Rijeka, Rijeka, 1994, str. 53).

Uputnice mogu biti i obrojčane (tzv. vankuverski način). Na mjestu u tekstu na kojemu se upućuje na drugi izvor navodi se brojka u obliku ili uglatim zagradama. Potpuni bibliografski podaci (na jedan od opisanih načina) navode se uz iste oznake – (1), (2), (3)... ili [1], [2], [3]... – na kraju teksta, i to redosljedom kojim se pojavljuju u tekstu:

Tekst:

Standardna procedura izračuna raspodjele sile na parove zubi u istodobnom zahvatu [1], a posljedično i raspodjele naprezanja, ne uzima u obzir elastičnu deformaciju zuba. U [2, 3] za izračun raspodjele sile elastična deformacija zuba uzeta je u obzir, ali samo za geometrijski točne zube zupčanika. Kod zupčanika s odstupanjem koraka na zahvatnoj crti (u daljnjem tekstu: odstupanje koraka) netočnosti geometrije bitno utječu na deformaciju zuba u zahvatu, a time i na raspodjelu sile [4]. Stoga je preporučljivo za proračun raspodjele sile uzeti u obzir odstupanja koraka [5].

Popis literature:

- [1] ISO 6336, Calculation of load capacity of spur and helical gears, International standard, 1996.
- [2] Fronius, S. T., „Einfluß der Verzahnungsfehler und der Deformation von Welle und Zahnrad auf die Tragfähigkeit und ihre Erfassung in der Berechnung“, *Maschinenbautechnik* 15, str. 455–460, 1966.
- [3] Lovrin, N., *Analiza nosivosti evolventnog ozubljenja s velikim prekrivanjem profila*, doktorska disertacija, Tehnički fakultet, Rijeka, 2001.
- [4] Franulović, M.; Križan, B.; Basan, R., „The Increase of Tooth Root Stresses on HCR Gears with Pitch Errors“, *International Conference on Gears*, München, 2005.
- [5] Franulović, M. *Utjecaj odstupanja koraka na zahvatnoj crti na naprezanja u evolventnom ozubljenju*, Magistarski rad, Tehnički fakultet, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, 2003.

VII. Bilješke

U nekim se znanstvenim i stručnim tekstovima autorova dodatna objašnjenja, komentari i druga zapažanja te bibliografske napomene donose u posebnim bilješkama. One se mogu pisati na dnu stranice na kojoj se nalazi tekst na koji se odnose, obično odijeljene crtom koja se proteže jednim dijelom stranice (tzv. podrubne bilješke, podrubnice ili fusnote) ili na kraju teksta/cjeline, odnosno knjige (tzv. završne bilješke ili endnote). Bilješke se i mjesto u tekstu na koje se odnose obilježavaju posebnim sustavom znakova.

- a) Uz pojedinu se riječ, dio rečenice, rečenicu ili dio teksta piše brojčana oznaka (sitnija brojka u eksponentu s desne strane teksta na koji se odnosi). Brojčana se oznaka priljubljuje uz tekst na koji se vezuje bilješka (bez bjeline s lijeve strane). Ako je bilježaka u tekstu više, nižu se i

brojčane oznake. Na dnu stranice ili na kraju teksta, poglavlja ili knjige ponavljaju se iste oznake te se uz njih navode – u pravilu pisane sitnijim slovima – bilješke:

Jezični autostereotipi¹⁵ svoj odraz mogu imati i na pravopisnome planu.

¹⁵Jezični autostereotip skup je mišljenja i stavova o vlastitu jeziku i o vlastitoj jezičnoj kompetenciji (Wrocławska, 1999; nav. prema Kryžan-Stanojević, 2006). Jezičnim se autostereotipom naziva pojava da govornik doživljava neke značajke vlastita jezika kao bitne i nezaobilazne, drugim riječima kao izraz jezičnoga identiteta.

Brojčane oznake za podrubne bilješke u knjizi mogu dolaziti u jedinstvenom nizu, a može se i svako poglavlje, odnosno veća cjelina obrojčavati zasebno, od 1 nadalje.

- b) Uz pojedinu se riječ, dio rečenice, rečenicu ili dio teksta piše zvjezdica. Zvjezdica se priljubljuje uz tekst na koji se vezuje bilješka (bez bjeline s lijeve strane). Zvjezdice se kao oznake za bilješke pišu ako je bilježaka u tekstu manje (do tri). Na dnu se stranice ili pak na kraju teksta, poglavlja ili knjige ponavljaju iste oznake te se uz njih navode – u pravilu pisane sitnijim slovima – bilješke:

Lakomo sam sve progutala kraj rasvijetljenog bora, dodajući tome još dva komada pite od jabuka, ostatke božićnog kolača i malo stiltona*, dok sam gledala Eastendere** i zamišljala da ih prikazuju u sklopu posebnog božićnog programa.

* Engleski sir jaka okusa, nap. prev.

** Popularna britanska televizijska sapunica, događa se u istočnom Londonu, na zamišljenom Albert Squareu, nap. prev.

Katkad se u istome tekstu mogu upotrijebiti oba načina obilježavanja bilježaka – brojčanim oznakama i zvjezdicama. Tada se obično bilješka s bibliografskom

napomenom (npr. gdje se i pod kojim naslovom prvi put pojavio dotični tekst) ili s prevodiočevom napomenom obilježava zvjezdicom, a ostale se bilješke u tekstu obrojčavaju:

Hanibal Lucić prepričava najsvježija ratna zbivanja vezana uz prodor Turaka na Rodos, te u stihovima 152–3 svoje najduže poslanice ovako kaže:

*Zatvoren tamo tja ne čuješ u kutu,
Mornarom kako ja koji sam na putu...**

(...) Moramo se složiti s mišljenjem Franje Račkoga koji ovako objašnjava smisao tih stihova: "ti nisi u takovoj prilici čuti viesti o turskoj navali na otok Rod, kano ja, koji stanujem na otoku, na koj dolaze brodovi iz onih strana; dočim su se oni uklanjali Spljetu, izloženu turskim nasrtajem"¹.

* Svi su navodi Lucićevih hrvatskih stihova doneseni prema izdanju LUCIĆ–HEKTOROVIĆ, u *Pet stoljeća hrvatske književnosti*, knjiga 7, priredio M. Franičević, Zagreb 1968.

¹ *Pjesme Petra Hektorovića i Hanibala Lucića*, priredio Seb. Žapić, predgovor: *Život Hanibala Lucića*, napisao F. Rački, Stari pisci hrvatski, VI, JAZU, Zagreb, 1874, str. XL.

Oznaka se za bilješku može pisati s lijeve ili s desne strane interpunkcijskoga znaka

- a) s lijeve se strane interpunkcijskoga znaka piše ako se bilješka vezuje na riječ (ili sintagmu) koja prethodi interpunkcijskome znaku, te se uz nju i priljubljuje:

Riječ je zapravo o pitanju koje ulazi u područje suvremene standardologije¹⁰.

¹⁰ Termin standardologija u lingvističkom značenju prvi je upotrijebio Žarko Muljačić u tekstu *Genezički, tipološki i standardološki kriteriji u klasifikaciji romanskih jezika* (1972).

- b) s desne se strane interpunkcijskoga znaka piše ako se bilješka vezuje uz veću cjelinu – rečenicu ili odlomak ispred interpunkcijskoga znaka, odnosno uz dio teksta omeđen zagrada, dvjema crtama ili navodnicima:

Uloga pisca u stvaranju jezične kulture istaknuta je krilaticom 20. stoljeća „Piši onako kako dobri pisci pišu!”¹²

¹²Autor je te krilatice Ljudevit Jonke (1965/66: 10), a istaknuo ju je kao suvremenu zamjenu za devetnaestostoljetnu „Piši onako kako narod govori“.

U tekstovima u kojima se uputnice (v. [VI](#)) s bibliografskim podacima donose u zagradama u bilješkama se – na dnu stranice ili na kraju teksta/cjeline, odnosno knjige – mogu nalaziti dodatna autorova obrazloženja, komentari, primjeri ili kakva druga zapažanja:

Ključni kriterij za priključivanje surečeničnog kompleksa u ovu ili onu kategoriju trebao bi ostati upravo kriterij načina na koji su nastale složene (asindetske/bezvezničke) strukture (sklapanjem povezivanjem ili sklapanjem uvrštavanjem), pri čemu se kao metoda praktične provjere može primijeniti pokušaj parafraze takva iskaza *prototipnom* koordiniranom ili subordiniranom strukturom (usp. i Pranjković 1984: 28).²⁸

²⁸ Npr. *Kucajte, otvorit će vam se!* može biti parafrazirano strukturom *Kucajte pa će vam se otvoriti* ili *Kucajte i otvorit će vam se*; naspram tome parafraza asindetskog surečeničnog kompleksa *Molimo, ugasite mobitele!* bit će *Molimo da ugasite mobitele!*

VIII. Isticanja u tekstu

Različiti se tipovi slova rabe za različite tipove isticanja u tekstu. Ne ulazeći u djelokrug tehničkog uređivanja, ovdje se navode samo osnovna pravila njihove uporabe.

Nakošeno se pismo (kurziv, italik) upotrebljava

- a) umjesto navodnika pri doslovnu navođenju tuđih riječi (u dijalozima), odnosno u riječima ili skupovima riječi kojima se iskazuje drugačije, preneseno ili suprotno značenje, netočno ili neprecizno značenje, neslaganje, sumnja, ironija:

Smatrajući glazbu iz Augustinova vremena *nevinom*, drugi citat preuzima od *bezbožnog* J. J. Rousseaua koji, unatoč svojem bezbožništvu, smatra suvremenu glazbu svoga doba *mekoputnom, teatralnom, surovom i prostom*.

- b) za pisanje pravopisno i slovopisno (grafijski) neprilagođenih stranih riječi:

Nema pomisli o bilo kakvu ozvučenju ili mikrofonima koji su često neizbježni kod predstava na otvorenom: najtiši *pianissimo* u kakvoj ariji jednako se dobro čuje u cijelom gledalištu, od partera do najviših gradinata.

Ako je u jednopojmovnim složenicama s crticom (spojnicom) samo jedan dio pravopisno neprilagođen, on se piše nakošeno:

mail-adresa, web-portal, fitness-centar

- c) za pisanje naslova knjiga, zbornika, novina, časopisa te dijelova naziva (tj. užih naziva) udruga, ustanova, tvrtki, sportskih klubova i sl.:

Rijeka ima i svoju monografiju, pod nazivom *Kantrida bijelih snova*, kojom su otrgnute zaboravu velike i male nogometne priče pod legendarnim stijenama na Kantridi.

Prvi broj časopisa *Fluminensia* objavljen je 1989. godine.

Leksikografski zavod *Miroslav Krleža* (ili Leksikografski zavod „Miroslav Krleža“)
(ali: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli)

- d) za isticanje riječi ili skupina riječi (onih na kojima je rečenični/iskazni naglasak):

Sigurno je jedino to da *ovdje* nećemo naći rješenje problema.

- e) za isticanje primjera, dijelova riječi, riječi, izraza i rečenica te u rječničkim natuknicama za navođenje kratica i odrednica, etimoloških podataka, frazeoloških izraza itd.:

Kao honorifici u široj su uporabi tada, osobito u dječjem govoru, adresativni pragmemi *teta*, *stric*, *striček* i *barba*. Istodobno postoje (i nastavljaju postojati i danas) i regionalno obojeni *šjor*, *šjora*, *šinjora*, *šinjorina*, *paron*, *parona*, *gospar*, *gospa*, *gospon*.

kùrzív *m* (G kurzíva) **1.** tip udesno nakošenih slova [*istaknuti/tiskati* ~], *usp.* kurent **2.** *zast.* rukom pisano pismo
 ✧ *njem.* ← *lat.*

- f) za pisanje didaskalija u dramskim tekstovima:

DJEVOJKA: Jesu li ona vrata zaključana?

SESTRA *okrene se i pogleda na vrata od parka*: Jesu.

DJEVOJKA *slabim glasom*: Otključajte ih.

SESTRA *u čudu*: Zašto?

DJEVOJKA *još slabije*: Tako. Čini mi se da mi je onda otvoren put u život.

- g) u matematičkim formulama i simboličkim zapisima uporaba je uspravnih i nakošenih slova (kurziva) posebno utvrđena – varijable, funkcije i sl. pišu se kurzivom; brojke, simboli zagrade, operatori i sl. pišu se uspravno:

$$f(x) = a_0 + \sum_{n=1}^{\infty} \left(a_n \cos \frac{n\pi x}{L} + b_n \sin \frac{n\pi x}{L} \right)$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n} \right)^n$$

ili u tekstu $(a + b)^n = \sum_{k=0}^n a^k b^{n-k}$ ili $f \in \text{Hom}(G, H)$

- h) posebne vrste odlomaka, kao što su teoremi, leme, propozicije, korolari, slutnje i slični odlomci koji iskazuju istaknute tvrdnje pišu se kurzivom; ostali odlomci, uključujući definicije, hipoteze, (numerirane) napomene i sl. pišu se uspravno.

Podebljano se pismo (bold, fet) upotrebljava:

- a) za označavanje natukničke riječi u rječnicima:

logocentrizam *m.* apstraktna teorija koja svijet tumači kao racionalno ustrojen sustav sa samoevidentnim i sveprisutnim racionalnim izvorištem istine, a jezik svodi na puko sredstvo kojim se do nje dolazi

- b) za naslove, podnaslove, nazive teorema i drugih matematičkih tvrdnji, katkad i za upućivanja u tekstu;
- c) za isticanja kada je nakošeno pismo (kurziv, italik) već upotrijebljeno s drugom svrhom (npr. za navođenje primjera ili za pisanje stranih riječi i sl.).

U nekim se tipovima tekstova, za specifične potrebe, mogu kadšto javiti i drugi načini isticanja, npr. podcrtavanje ili razmaknuto (spacionirano) pisanje.

a. Napomene o uporabi različitih tipova slova

Uporaba je različitih tipova slova (nakošenih ili podebljanih) određena tipografskim pravilima

- a) Interpunkcijski znakovi koji slijede iza riječi pisane nakošenim ili podebljanim slovima također su nakošeni ili podebljani:

Vidi sljedeća pravila: 2, 8, 10.

Na vratima je pisalo: *Ispit u tijeku! Molimo, ne ulazite!*

- b) Ako se nakošenim pismom navodi tuđi tekst, odnosno naslovi, nakošeno se pišu samo oni interpunkcijski znakovi koji pripadaju tekstu koji se navodi (oni koji bi, da se tuđi tekst piše u navodnicima, bili unutar navodnika):

Kako je autor tome problemu pristupio u svojoj knjizi *Treba li pisati kako dobri pisci pišu?*

(naslov knjige: *Treba li pisati kako dobri pisci pišu*)

U članku *Isplati li se štedjeti u doba krize?* navode se odgovori poznatih ekonomista na to nezaobilazno pitanje.

(naslov članka: *Isplati li se štedjeti u doba krize?*)

- c) U tekstu koji se piše nakošenim pismom (kurzivom, italikom) dijelovi se koji bi inače trebali biti pisani nakošeno pišu uspravnim slovima:

Miroslav Beker upozorava na to da, po Barthesovim riječima, *tekst predstavlja pravu eksploziju značenja*, pri čemu se on *poziva i na samu etimologiju riječi tekst od latinskog texere što znači tkati, plesti, pa je prema tome i ono što čitam tek djelić pletiva koje je već ranije postojalo i koje će u daljnjim modifikacijama postojati nakon teksta s kojim sam upravo suočen.*

- d) Ako riječi pisane nakošenim pismom dolaze u zagrade, zagrade mogu biti nakošene (ako je cijeli tekst u njima nakošen, odnosno ako nakošen nije samo središnji dio umetnuta teksta) ili uspravne (ako je ili samo početak ili samo kraj umetnuta teksta nakošen, odnosno ako rubni dijelovi teksta u zagradama nisu nakošeni):

(Digital Object Identifier)

(Digital Object Identifier ili u prijevodu na hrvatski jezik *digitalni identifikator objekta*)

(engl. *Digital Object Identifier*)

(*Digital Object Identifier* za neki dokument je trajan)

(za razliku od mrežnih poveznica, *Digital Object Identifier* nije otvoren svima)

IX. Obrojčavanje dijelova teksta

Dijelovi se teksta mogu obrojčati. Preporučuje se da brojčane oznake u vertikalnoj organizaciji teksta imaju najviše trobrojčani slijed, tj. da se segmentacija vrši najviše na tri razine. Između brojčanih oznaka piše se točka. Na kraju brojčanih oznaka može se i ne mora pisati točka:

- 1.
 - 1.1.
 - 1.1.1.
 - 1.1.2.
 - 1.2.
- 2.
 - 2.1.
 - 2.1.1.
 - 2.1.2.

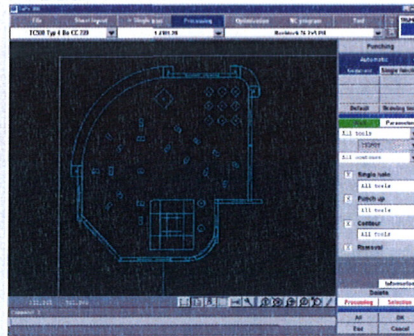
ili

- 1
 - 1.1
 - 1.1.1
 - 1.1.2

X. Tablični i slikovni prilozi

Tablične i slikovne priloge potrebno je pri uvođenju u tekst imenovati i opisati. Prilozi koji se uvode u tekst svrstavaju se u kategoriju *tablice* ili *slike* na način kako je to uobičajeno u pojedinoj znanosti te ih je obavezno imenovati i opisati. Iznad tablica navodi se natpis „Tablica“ s rednim ili glavnim brojem i opisom. Ispod slika, crteža, fotografija i grafova navodi se potpis „Slika“ s rednim ili

glavnim brojem i opisom. U natpisima i potpisima iza rednoga broja piše se točka, a iza glavnoga broja dvotočka ili crta. Pri pozivanjima na slike ili tablice u tekstu, kao i pri upućivanju na njih veliko slovo postaje malo, a redni broj glavni. Odabrani način pisanja natpisa ili potpisa valja dosljedno primjenjivati unutar pojedinog izdanja i/ili biblioteke.

Slika 12. Procesiranje CNC-programa

Nakon završetka modeliranja u SolidWorksu i sklapanju glavnog sklopa prekretača paleta potvrđene su dimenzije i ispravnost svih dijelova korištenih pri sklapanju te se pristupa procesiranju CNC-programa. Izrada CNC-programa vrši se u ToPs 300 (slika 12) koji koristi sustav za probijanje i kombiniranu obradu.

Slika 1: Stroboskop na gramofonu

U suvremenim izvedbama gramofona koriste se sinkroni elektromotori pogonjeni putem pretvarača frekvencije. Na slici 1 prikazan je stroboskop koji se obično ugrađuje u takve gramofone.

Tablica 1. Karakteristike IC kamere

Proizvođač	FLIR Systems
Model	ThermaCAM S65
Točnost	±2 %
Osjetljivost	< 0.08°C
Mjerno područje	−40÷2000°C
Veličina osjetnika	320×240
Osjetnik	Nehlađeni bolometar
Pojas osjetljivosti	LWIR (7.5÷14 μm)

IC kamerom snimane su temperaturne raspodjele na površini pločastog električnog radijatora pri njegovu zagrijavanju. U tablici 1 navedene su karakteristike IC kamere.

XI. Napomene o uporabi kratica

Sve kratice koje se rabe u tekstu valja razriješiti, i to na način uobičajen u pojedinoj struci (naprimjer u tijelu teksta pri prvom spominjanju kratica ili u obliku priloga na kraju rada, odnosno na početku ili kraju knjige).

XII. O opremi znanstvenoga članka i knjige

Među očekivane (preporučene) dijelove znanstvenog članka ubrajaju se sažeci, popis ključnih riječi (v. [XII. a](#)) te popis bibliografskih jedinica (v. [XII. b](#)).

Među očekivane dijelove znanstvene knjige ubrajaju se popis/popisi bibliografskih jedinica (v. [XII. b](#)), kazalo/kazala (indeks/indeksi) imena i/ili pojmova (v. [XII. c](#)), popisi slikovnih priloga (ako su u izdanju zastupljeni),

eventualno i popis korištenih kratica. Na početku ili na kraju knjige nalazi se sadržaj s naslovima svih cjelina (poglavlja, potpoglavlja i sl.) s brojevima stranica na kojima počinju. Znanstvena knjiga može imati i sažetak na stranome jeziku (v. [XII. a](#)).

a. Sažetak i popis ključnih riječi

Znanstveni članci, disertacije, a u novije vrijeme i znanstvene knjige opremaju se popratnim tekstom u kojem se sažeto najavljuju ili ponavljaju dijelovi rada, i to na način relevantan za informiranje pretpostavljenoga čitatelja.

Nazivi za takav tekst u praksi variraju (u hrvatskome jeziku on se najčešće naziva *sažetak* i *nacrtak*, a u engleskome *summary* i *abstract*).

Ako nije drugačije propisano uredničkom odlukom i/ili koncepcijom publikacije, znanstvenom članku prethodi sažetak na jeziku rada, a na njegovu kraju dolazi prijevod toga sažetka na drugi jezik. Moguć je i drugačiji pristup: na jeziku rada, na početku, prilaže se samo kraći nacrtak (ukratko se navodi tema rada, svrha, metode i glavni zaključci), dok je sažetak na drugome jeziku duži (u njemu se daje sustavan pregled svih dijelova rada).

Uz tekstove koji se objavljuju na stranom jeziku preporučuje se (duži) sažetak na hrvatskom jeziku.

Sažetak može imati i znanstvena knjiga. U pravilu, takav je sažetak duži i napisan na drugom jeziku (stranome ako se knjiga objavljuje na hrvatskom jeziku; na hrvatskome ako se knjiga objavljuje na stranom jeziku).

Opseg sažetka i nacrtka (maksimalan broj znakova ili riječi u njima) u ingerenciji su urednika pojedine publikacije, odnosno u ingerenciji autora knjige.

U znanstvenom članku uz sažetak se navodi i popis ključnih riječi (na jezicima sažetaka). Broj ključnih riječi može varirati (obično do pet). Ključne riječi – uz naslov – ulaze u različite baze podataka te olakšavaju pretraživanje literature.

b. Popis bibliografskih jedinica

Postoje dvije temeljne prakse navođenja literature.

Prema jednoj na popisu se navode samo oni izvori na koje se autor izravno referira (poziva) u tekstu, bilo da ih citira/parafrazira, bilo da na njih upućuje. Tada se obično govori o popisu citirane literature (referencama).

Prema drugoj na popisu se, prema autorovoj procjeni, navode sva važnija (relevantna) djela za određenu temu, neovisno o tome jesu li u radu citirana/parafrazirana, odnosno spomenuta ili nisu. Tada se obično govori o izboru iz literature, o popisu odabrane literature ili, jednostavno, o popisu literature.

Obje su prakse široko prepoznate i prihvaćene, a odluka o odabiru jednog ili drugog tipa ovisi o potrebama autora, o namjeni publikacije i/ili preporukama urednika, odnosno o prevladavajućem standardu u pojedinoj znanstvenoj disciplini.

Po potrebi, ovisno o tipu i sadržaju izdanja/teksta, bibliografske se jedinice mogu razvrstavati u više popisa, npr. može se izdvojiti popis izvora, popisi sekundarne literature, popisi rječnika i sl.

c. Kazalo (indeks)

Osnovna je namjena kazala (indeksa) olakšati čitatelju snalaženje u dužemu tekstu (knjizi).

Postoje različiti tipovi kazala. Najčešća su kazala vlastitih imena spomenutih u knjizi. Uz svako ime navode se brojevi stranica na kojima se ono spominje. Osim kazala imena korisna su i kazala pojmova. Autor popisuje pojmove koje smatra relevantnima za temu te se uz svaki pojam navode brojevi stranica na kojima se o njemu nešto relevantno može saznati.

U pojedinim izdanjima može postojati potreba i za izradom posebnih tipova kazala (npr. kazala jezika, kazala teorijskih pravaca i škola itd.).

Neki brojevi stranica u kazalima mogu biti posebno obilježeni (npr. stranice na kojima se pojam objašnjava ili stranice na kojima se ime/pojam spominje u podrubnoj bilješci i sl.). Funkcija/funkcije takvih isticanja moraju na početku kazala biti i najavljene.

O organizaciji kazala i njihovu broju autor se dogovara s urednikom izdanja ili urednikom biblioteke.

XIII. Zaštita intelektualnog vlasništva i autorska prava

Od autora se očekuje potpisivanje izjave kojom pod punom pravnom i materijalnom odgovornošću izjavljuje da rezultati istraživanja i svaki drugi dio

njegova rukopisa predstavljaju njegovo originalno djelo, da njegov rukopis ne sadržava formulacije i/ili spoznaje preuzete iz drugih publikacija bez navođenja relevantnih bibliografskih podataka te da su rezultati prikazani bez falsifikacije podataka ili manipulacije njima. Autor izjavom potvrđuje i to da je u tekstu rukopisa naveo sve izvore financiranja, potencijalne sukobe interesa te eventualno prijašnje objavljivanje ovoga djela ili njegova segmenta. Također potvrđuje da su podmireni svi troškovi preuzimanja materijala zaštićenih autorskim pravima, a za preuzimanje kojih je određena financijska naknada.

XIV. Zaključak

Prvo izdanje *Izdavačkog standarda Sveučilišta u Rijeci* prvi je korak u smjeru formalnoga ujednačavanja izdanja koja se objavljuju u nakladi sastavnica Sveučilišta u Rijeci. Autori ove publikacije – a, očekujemo, i njezini korisnici – svjesni su činjenice da je uređenje izdavačkih standarda trajan proces te da se nalazimo tek na njegovim počecima. Naši zadaci stoga sežu i dalje: izdavački standard Sveučilišta valja usustavljivati i intradisciplinarno i interdisciplinarno (dakle uvažavajući i na svojevrsan način integrirajući različite izdavačke standarde koji su već uspostavljeni za različite znanstvene discipline/područja).

Nove informacijske tehnologije pružaju nove mogućnosti, ali time otvaraju i neka nova pitanja. Jednostavniji načini izmjene znanja imaju za posljedicu nužnost povezivanja s globalnom znanstvenom zajednicom.

Ovaj je standard nastao kao pokušaj nalaženja rješenja za novonastale potrebe. Nadamo se da će se u duhu otvorenosti i funkcionalnosti nastaviti razvijati u nekim novim izdanjima.